

Borgarting lagmannsrett
Postboks 2107 Vika
0125 OSLO

Stavanger, 10.03.2021

Vår ref: 4179
Deres ref:
Ansvarlig advokat: Arvid Sjødin

BEGJÆRING OM LØSLATELSE

TIL

BORGARTING LAGMANNSRETT

21-033945GST – BORG/04

Viggo Kristiansen mot Den offentlige påtalemyndighet ved Oslo Statsadvokat-embete

(1)

Kommisjonen for Gjenopptakelse av straffesaker fattet den 18.2.2021 vedtak i sak 2020/82 hvor Viggo Kristiansens sin sak ble gjenåpnet.

Kristiansen ber nå retten løslate han på bakgrunn av kommisjonens avgjørelse, samt allerede utholdt straff.

Det rettslige grunnlaget for løslatelse som følge av at en straffesak er gjenåpnet er strpl § 452 2. ledd som lyder «*Når en gjenåpning er tatt til følge kan den rett som behandler saken bestemme at fullbyrdelsen helt eller delvis skal utstå*».

Det vises også til at Kristiansen allerede i 2014 hadde sonet straffens minstetid på 10 år og har følgelig rett til å få vurdert spørsmålet om prøveløslatelse etter straffegjennomføringslovens § 42.

(2)

Det vises til Rt. 2010 side 1046. En domfelt nedla påstand om løslatelse fra soning med umiddelbar virkning etter at et avslag i Gjenopptakelseskommisjonen var kjent ugyldig som følge av feil lovandvendelse. Høyesterett i Storkammer tok begjæringen om umiddelbar løslatelse til følge:

STAVANGER OSLO

Advokat Arvid Sjødin ENK

Et selskap i Advokatsamarbeidet Sjødin, Meling & Co.

St. Olavsgt. 13, Postboks 860 Sentrum, 4004 Stavanger - Tel: 51 84 20 60 - Fax: 850 20 500 – Mob 90 52 44 05

Org.nr: 916 498 292MVA – Driftskonto 8475.10.31865 – Klientkonto 8475.10.32764

www.smco.no

«Det er en nærliggende mulighet for at vedtaket vil kunne bli underkjent, og at A som følge av dette vil kunne få sin sak gjenåpnet. Hensett til dette finner jeg at As krav om umiddelbar løslatelse bør tas til følge, sml. prinsippet i straffeprosessloven § 452 2. annet ledd».

Her er det å merke seg at Høyesteretts avgjørelse kom før vedtaket i Gjenopptakelseskommissjonen. I vår sak er vi kommet lenger, da kommissjonen har gjenåpnet saken. Rt. 2010 s, 1046 kan ikke sees på annen måte enn at ved gjenåpning skal man stanse fullbyrdelsen.

Det vises også til trafikksak som ble gjenåpnet i LE 2001- 799 hvor retten la til grunn at så lenge dommen var gjenåpnet skulle fullbyrdelse utsettes, jfr strpl § 452 2. ledd.

De ganger løslatelse ved gjenopptakelses ikke skjer, er når løslatelsesbegjæring fremmes før gjenopptakelsen er bestemt. Slik fremstår rettspraksis.

Det vises også til Riksadvokatens retningslinjer RA-2010-490 etter Høyesteretts avgjørelse i Rt. 2010 s. 1170. Under punkt 4 skriver Riksadvokaten:

«I saker der domfelte soner straffen for det forhold den ubegrunnede ankenektelsen gjelder, og denne beslutningen blir gjenåpnet, vil det ikke lenger foreligge en rettskraftig dom – og således heller ikke et virksomt grunnlag for soningsfengsel.»

Videre i retningslinjene pålegger Riksadvokaten påtalemyndigheten å trekke sin fullbyrdelsesordre i tilsvarende saker hvor domfelte begjærer seg løslatt. Retningslinjene må åpenbart få analogisk anvendelse i vår sak, hvor en har kommet et steg videre og befinner seg med en gjenåpnet sak.

For ordens skyld nevner vi at Riksadvokatens forbehold om at gjenåpningsbegjæring må være innlevert for å unngå at man kan «komme i en situasjon der personer løslates fra rettskraftige dommer som blir stående, og uten at saken er i et spor der den følges opp på forsvarlig måte.» ikke er gjeldene i vår sak, hvor straffesaken er besluttet gjenåpnet og hvor soning av minstetid er fullbyrdet.

(3)

Viggo Kristiansen ble i Agder lagmannsrett den 13. februar 2002 dømt til 21 års fengsel og sikring med minstetid på 10 år for to drap og to overtredelser av voldtekts bestemmelsen, jfr strl § 192 og et tilfelle av strl § 213. (1902).

Kommisjonens vedtak om å gjenåpne straffesaken innebærer at det foreligger en reell og begrunnet tvil om hvorvidt domfellelsen av Kristiansen er materielt korrekt, og hvor det foreligger en rimelig mulighet for at Kristiansen vil bli frifunnet i ankebehandlingen. Jf. vilkårene for gjenåpning av straffesaker etter strpl. § 391 nr. 3.

Ifølge kommisjonens flertall bygger domfellelsen fra 2002 på forhold som de i dag kan klart konkludere med ikke er bevist. Dette er lagt til grunn i Gjenopptakelseskommissjonen vedtak på side 337 flg.

Dette styrker at Viggo Kristiansen skal løslates.

(4)

Det første Kommisjonen trekker frem er DNA beviset. Slik flertallet gir uttrykk for, må Jan Helge Andersens forklaring og DNA-beviset ha vært de fellende bevisene i straffesaken mot Viggo Kristiansen i Agder lagmannsretts dom av 13,2,2002, jfr avgjørelsen side 342.

DNA beviset ble ifølge kommisjonens flertall vurdert som «sikkert» den gang, for at det var to på åstedet. Nå viser nye analyser at det ikke kan utledes. Kommisjonen legger til grunn at «DNA-bevisets stilling som bevis er således vesentlig endret», jfr side 344.

Kommisjonens flertall har også lagt til grunn at avhørsteknikk, slik vi kjenner det i dag, og senere nye bevis rundt DNA som knytter Jan Helge Andersen til seksuelle overgrep, svekker Jan Helge Andersens forklaring.

Et viktig punkt er mobiltelefonbeviset. Tidsmessig rundt tiden da drapene og overgrepene skjedde var telefonen til Viggo Kristiansen i bruk. Telefonen var imidlertid koblet opp mot base-stasjonen nær hjemmet, Eg_A.

I 2001 foretok Telenor en undersøkelse om telefonsignal kunne nå Eg_A fra åstedet. Det kunne den ikke.

Det foreligger en utredning fra tidligere Telenoransatte, sivilingeniør Halvard Sivertsen, der telefonbeviset blir gjennomgått. Han konkluderer med at det er et utelukkelsesbevis.

Kommisjonens flertall legger til grunn på side 350, at når telefonbeviset ikke ble tillagt vekt, så er det fordi det stod i motstrid til DNA beviset slik det ble fremstilt for retten. Når de øvrige bevis svekkes, vil mobiltelefonbeviset få større betydning.

Når en videre ser på de svakheter ved domfellelsen som kommisjonens flertall legger til grunn vil en fortsatt fullbyrdelse skape en alvorlig og stor fare for at en uriktig fullbyrdelse fortsetter. Man kan ikke vektlegge DNA, man kan heller ikke se bort fra mobilbeviset som er utelukkelsesbevis, Jan Helge Andersen står ikke til troende, verken på grunn av det han har forklart i avhør, men også måten avhørene er gjennomført på.

Disse forhold ved dommen og gjenopptakelsesavgjørelsen, taler med styrke om at Viggo Kristiansen skal få avbrutt fullbyrdelsen, jf. strpl § 452 2. ledd og Riksadvokatens Rundskriv RA-2010-490.

(5)

Viggo Kristiansen har ikke tidligere søkt prøveløslatelse fordi han anså at det ville forutsette en innrømmelse av skyld. Som forvaringsdømt må han erkjenne ansvaret for det straffbare forhold, for å oppfylle vilkåret for løslatelse. Når saken nå er gjenåpnet stiller dette seg annerledes.

Lagmannsretten må nå se hen til at Kristiansen har sonet nær 21 år og er ferdigsonet den 21. september 2021. Når en domfelt har oversittet minstetiden for prøveløslatelse og har nær sonet fulltid, kan en heller ikke anføre hensynet til allmenne rettsoppfatning som argument mot løslatelse. En viser her også til at med-dømte Jan Helge Andersen ble prøveløslatt i 2015, uten at dette ble ansett for å stride mot den allmenne rettsoppfatning.

Kriminalomsorgen på Ila har utferdiget en rapport med forlengelse av forvaring. Grunnlaget baserer seg på at han har begått de handlinger som fremgår av dommen av 13. februar 2002. Kriminalomsorgen konkluderte før kommisjonen konkluderte den 18.2.2021 og var følgelig ikke kjent med nye bevis eller at dommen var gjenåpnet.

Ut fra kommisjonens avgjørelse av 18.2.2021 kan man ikke lenger legge Kriminalomsorgens konklusjoner til grunn, da disse baserer seg på en dom som i ettertid er gjenåpnet. Som nevnt ovenfor i premiss (3) og (4) har kommisjonen slått fast at det foreligger en rimelig mulighet for at Kristiansen vil bli frifunnet i en ankebehandling.

Fra denne side vil vi også fremholde at det samlede bevisbildet, med de nye bevisene, tilsier at en ikke lenger med strafferettslig bevisstyrke kan utlede at Kristiansen er gjerningsmann.

(6)

Ved en løslatelse vil Kristiansen returnere til sin familie i Kristiansand, hvor han vil få god oppfølging.

Kristiansen har også gjennomgått behandling gjennom hele soningen på Ila, av psykolog Atle Austad, helt til det siste. Psykolog Austad hevder Kristiansen er i full stand og forberedt til en løslatelse. Det foreligger også en løpende avtale om at Kristiansen skal få oppfølging av Austad ved en løslatelse.

(7)

Det fremgår ut fra den henviste praksis til at gjenåpning gir løslatelse, så lenge begjæringen er behandlet og gitt medhold. Det er også tatt inn i Riksadvokatens retningslinjer.

Lagmannsretten må vurdere faren for at en uskyldig dømt soner lenger enn nødvendig. På bakgrunn av den lange fengselsstraffen som Kristiansen allerede har utholdt, må det tyngste hensynet være å hindre forlengelse av urett mot en potensielt uskyldig dømt.

Det nedlegges slik påstand:

Viggo Kristiansen løslates.

ADVOKATSAMARBEIDET SJØDIN, MELING & CO

Arvid Sjødin
advokat